

KLAGANDE

1. Jaktkritikerna, 802441-4370
2. Jägareförbundet Dorotea
3. Jägarnas Riksförbund, 885000-1697

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut 2020-06-16, se bilaga 1

SAKEN

Licensjakt på högst 25 björnar i Västerbottens län

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDEFörvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND OCH PARTERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutade om licensjakt efter högst 25 björnar i Västerbottens län. I beslutet anges att jakten får bedrivas fr.o.m. den 21 augusti 2020 till dess att jakten avlyses, dock som längst t.o.m. den 15 oktober 2020, samt med vissa begräsningar för perioden den 21 augusti–6 september 2020. Områdesindelning, övriga villkor, detaljer och skäl framgår av bilaga 1.

Jaktkritikerna yrkar att beslutet ska upphävas eller återförvisas och framför bl.a. följande. Länsstyrelsens beslut uppfyller inte de högt ställda kraven för att jakt ska kunna tillåtas på en strikt skyddad art. År 2015 blev björnen ånyo rödlistad som art eftersom Artdatabanken bedömde den som nära hotad. Årets licensjakt i Västerbotten kräver ett ”uttag” större än 13 procent enligt länsstyrelsen. Det bestrids att problem till följd av björn skulle uppta stor del av verksamheten inom rennäringen. Enligt studier av samebyar hade 99,7 procent av de kalvar, som dödades av sänderbjörnar, dödats under perioden 1 maj–9 juni. Det ifrågasätts också att länets befolkning skulle anser björnen vara skadlig. Det verkliga motivet misstänkt vara inkomster för jägarna. Skydds jakt på enstaka problembjörnar vore annars en mer adekvat lösning. Jaktkritikerna anser också att löshunds jakt med drivande hund strider mot 5 och 27 §§ jaktlagen (1987:259) och troféjakt mot rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Hänsynslösheten mot kännande och högtstående däggdjur, och gränslösheten vad gäller djurskydd och djurvälstånd som tillåts i rovdjurs jakt i Sverige, är ett dåligt tecken. Det visar på etiska och moraliska brister i uppfattningen av vad som är onödigt lidande. Tidigare enkäter visar att acceptansen för rovdjur var stor även hos invånare i rovdjurslänen.

Jägarnas Riksförbund, distrikt Västerbotten (Jägarnas Riksförbund) yrkar utökning med 70 björnar så att totalt 95 björnar får fällas, utan zonindelning, och framför bl.a. följande. Beslutet om 25 björnar underskattar kraftigt björnantalet i länet och bidrar inte till att mål med socioekonomisk påverkan närmas. Med beslutad zonindelning får inga björnar fällas i de områden där rennäringens huvudsakliga kalvningsområden finns. Fortsatt skydds jakt kommer då att krävas. Björnen uppfyller gynnsam bevarandestatus (GYBS) i Sverige. Länsstyrelsen har inte tagit tillräcklig hänsyn till nuvarande björnstammens negativa påverkan på livskvalitet för boende i stora delar av länet samt att tamdjurshållning för samebyarna inte är i närheten av att uppnå toleransmålet.

Jägareförbundet Dorotea yrkar att beslutet ska ändras genom att Dorotea kommunen ska ingå i det östra jaktområdet vilket då ska tilldelas ytterligare fem björnar; alternativt bli ett eget område – även ovan odlingsgränsen – med tilldelning av 8 björnar. Jägarförbundet Dorotea framför bl.a. följande. Skyddsjakten i Dorotea kommun har endast bedrivits i fjällen eller fjällnära områden. Därför har björnstammen i övriga delar av kommunen inte beskattats. Den tilldelning som nu gjorts är för låg. De borde, med vetskap om Jämtlands stora björntilldelning, få större möjlighet att skjuta en del närgångna björnar än vad som nu är. Den spillningsinventering som nu gjorts visar på cirka 500 individer i Västerbotten.

Länsstyrelsen ändrar inte beslutet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:259) framgår att vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 c § jaktförordningen (1987:905) får licensjakt efter bl.a. björn ske under förutsättning att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Bestämmelsen i 23 c § ska tolkas mot bakgrund av motsvarande artiklar i art- och habitatdirektivet. Enligt artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktivet, med förbud mot att bl.a. avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen. Brunbjörnen (*Ursus arctos*) omfattas av det strikta skyddet i bilaga 4 a. I artikel 16.1 anges undantagen vari punkt e) motsvarar vad som måste vara uppfyllt för att beslutet om licensjakt ska bestå.

EU-domstolen har i avgörandet C-342/05 *Kommissionen mot Finland* uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 art- och habitatdirektivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 (punkt 25).

Vidare har EU-domstolen i avgörandet C-674/17 *Tapiola*, som just gällde stamvårdande jakt, uttalat att artikel 16.1 i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bl.a. tillåter dödande av individer som tillhör de arter som nämns i bilaga 4 a (punkt 32). För sådana undantag krävs att det mål som eftersträvas med jakten klart och tydligt och underbyggs med rigorösa vetenskapliga uppgifter som visar att beslutad jakt är ägnad att

uppnå målen, att det i tillräcklig mån fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten samt att jakten sker selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden (punkt 80). Det är som huvudregel nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma vilken inverkan detta får för bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet (punkt 59).

Den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen har också slagits fast inom artskyddsområdet, i mål nr C-76/08, *Kommissionen mot Malta*. Därav följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget (punkt 57 och 64). Vidare uttalar EU-domstolen att ett konstaterande, av att det inte finns någon annan lämplig lösning, ger möjlighet att tillåta undantag endast i den utsträckning det är nödvändigt och om övriga syften med tillämpligt direktiv inte äventyras (punkt 58).

Av 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7, ändrad genom NFS 2014:3) om länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn framgår att sådan licensjakt endast får gälla perioden från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober. Enligt 4 § ska föreskrivas att björnhona som åtföljs av ungar samt ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder) inte får fällas, och det ska rekommenderas att inte fälla årsunge. Enligt 5 § ska föreskrivas att högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt, samt rekommenderas att hundarna inte byts under jakt på en och samma björn och under en och samma dag. Enligt 6 § ska föreskrivas att jakt får bedrivas med hjälp av åtel, varvid då ange när åtling får påbörjas; dock inte tidigare än den 15 juli och ingen separat jaktkvot får fastställas för åteljakt. Övriga villkor för åtling framgår av 6 a–6 d §§.

Förvaltningsrättens bedömning

Fråga i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt på sätt som skett är uppfyllda. Fråga är också om licensjaktens omfattning.

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2016 ref. 89). Förvaltningsrätten tar därmed ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett till stöd för licensjakten kan anses acceptabla i sig.

Länsstyrelsen har, avseende syftet med licensjakten, i det överklagade beslutet framfört i huvudsak följande. I renkötselområden upptas en stor del av verksamheten av rennäringens problem med rovdjur. Även tamdjurs-hållningen, biodlingen, älgjakten och allmänhetens psykosociala miljö påverkas av björnens närvaro. Övergripande syften med denna licensjakt är att nå riksdagens målsättning om maximalt 10 procents förluster av rovdjurspredation inom rennäringen, bidra till gynnsamma psykosociala förhållanden i Västerbotten, minska risker för hälsa och säkerhet för dem som bor och verkar i björntäta områden, öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst och bidra till att rovdjuren upplevs som legitima i länet och landet. Licensjakten bidrar till att målen uppnås och att fler djur fås vid licensjakt än vid skyddsjakt, i enlighet med Viltförvaltningsdelegationens beslut.

Förvaltningsrätten bedömer att de syften med licensjakten som beskrivs är acceptabla och att licensjakten får anses vara ändamålsenlig i förhållande till

syftena. Att björnjaktsäsongen inte sammanfaller i tiden med renarnas kalvningsperiod då de flesta angreppen sker, hindrar inte att färre björnar kring samebyarna får antas medföra en lindring av deras rovdjursförluster. Utifrån den beskrivning som görs av förekomst av björn i länet, och redovisningen av vilka överväganden som gjorts, bedömer förvaltningsrätten att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt. Skäl saknas att upphäva beslutet på dessa grunder.

Gynnsam bevarandestatus

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är, som nämnts ovan, att jakten inte försvårar upprätthållandet av GYBS hos arten i dess naturliga utbredningsområde.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191), föreslog regeringen att målen för björnstammen i Sverige är att referensvärde för gynnsam bevarandestatus ska vara 1 100– 1 400 individer i ett utbredningsområde innefattande delar av Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län samt alla län norr om dessa (s. 42). Regeringen uttalade vidare att Naturvårdsverket bör ange referensvärdet för GYBS inom föreslagna intervall. Referensvärdet får därefter inte underskridas (s. 34). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (2013/14:MJU7).

Naturvårdsverket har i beslut den 9 april 2020 fastställt miniminivån för björnar i Västerbottens län till 16 föryngringar, motsvarande 160 individer (NV-01525-18). Som miniminivå för hela landet har Naturvårdsverket angett 140 föryngringar motsvarande 1 400 individer. I Naturvårdsverkets beslut hänvisas till den senaste nationella populationsberäkningen för björn, som genomfördes 2017 av det skandinaviska björnprojektet. I denna skattades björnpopulationen i Västerbottens län till 362 individer, inom konfidensintervall 310–459 individer. Den totala svenska björnstammen 2017 skattades till 2 877 individer inom konfidensintervallet 2 771–2980.

Utifrån vad som framkommit om inventeringen och miniminivåer anser förvaltningsrätten att den beslutade licensjakten på högst 25 björnar inte hotar björnens GYBS i Västerbottens län eller i Sverige. Skäl saknas att upphäva eller ändra beslutet på denna grund.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden samt villkor

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innefattar också en rad villkor för björnjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i föreskrifterna. Skäl saknas att ändra beslutet på denna grund.

Utökad tilldelning

Jägarnas riksförbund och Jägarförbundet Dorotea har anfört att licensjakten omfattar för få björnar. De har också synpunkter på zonindelningen.

Länsstyrelsen har i beslutet angett bl.a. att det för rennäringens skull redan skett omfattande skydds jakt i fjällområdet mellan norska gränsen och odlingsgränsen, att erfarenheten visar att flest björnar faller där det finns flest djur med en zonindelning som inte behöver vara så detaljerad, att ytterligare några björnar väntas dö av mänsklig påverkan samt viss tilldelning sparas i älgjaktssäsongen. Länsstyrelsen har beaktat björnpillningsinventeringen hösten 2019 som preliminärt visar 485 individer (dvs. något över konfidensintervallet i skandinaviska björnprojektet). 43 björnar har redan fallits under vårens skydds jakt. Med alla dessa faktorer medtagna bedömer länsstyrelsen att det totala uttaget utgör cirka 15 procent av den beräknade stammen, vilket leder till viss minskning.

Jägarnas riksförbund och Jägarförbundet Dorotea har gjort gällande att det finns betydligt större björnstam än vad länsstyrelsen gjort gällande och yrkat

utökning av jakten. Någon egentlig utredning om detta har dock inte förevisats.

Det är länsstyrelsen som har bevisbördan för undantag från det strikta skydd som björnen åtnjuter. Som ovan anförts ska också tolkningen av undantag ske restriktivt. Förvaltningsrätten finner mot bakgrund härav att det inte finns skäl att anta att det skulle finnas väsentligt fler björnar i länet än vad länsstyrelsen utgått ifrån. Därvid kan också särskilt noteras att ingen företrädare för något särskilt intresse som licensjakten främst är till för, exempelvis företrädare för rennäringen, överklagat licensjakten och yrkat utökning av densamma.

Förvaltningsrätten anser därför att det inte finns skäl att utöka licensjakten utöver vad länsstyrelsen har beslutat.

Slutsats

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har grund för sitt beslut om licensjakt efter högst 25 björnar. Den beslutade licensjakten bedöms vara proportionerlig i förhållande till björnstammens storlek och sammansättning samt med hänsyn till de syften som angetts för jakten. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (se bilaga 2).

Lagman

I avgörandet har nämndemännen [REDACTED]

[REDACTED] också deltagit.

[REDACTED] har föredragit målet.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

Datum
2020-06-16

Ärendebeteckning
218-5331-2020

1(31)

Arkivbeteckning

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ

INKOM: 2020-07-09
MÅLNR: 1494-20
AKTBIL: 3

Enligt sändlista

Beslut om licensjakt efter björn i Västerbottens län 2020

Beslut

Länsstyrelsen Västerbotten beslutar om licensjakt efter **högst 25 björnar** i Västerbottens län.

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 15 a, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i det norra och det mellersta rovdjursförvaltningsområdet (dnr. NV-01142-20) av den 16 april 2020. I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv, och Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn. Dessutom beaktas Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:3) om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn.

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet har överklagats. Hur beslutet kan överklagas framgår av Bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Beslutet hålls under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen Västerbotten, Storgatan 71 B, Umeå och på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/vasterbotten.

Länsstyrelsen kan komma att ändra detta beslut om det framkommer ny information av vikt för beskattningen av björnstammen i Västerbottens län. Länsstyrelsen har för avsikt att besluta om eventuella förändringar senast den 17 augusti 2020. I förekommande fall meddelas förändringarna på Länsstyrelsens webbplats, genom pressmeddelande och från den 21 augusti 2020 även på telefon 010-225 41 15.

Villkor

1. När får jakten bedrivas?

Jakten får bedrivas från och med den 21 augusti 2020 till och med den 15 oktober 2020 eller den tidigare tidpunkt då jakten i området avlyses. Endast en del av de tilldelade björnarna får dock fällas under tiden från och med 21 augusti 2020 till och med 6 september 2020. Resterande del av de tilldelade björnarna får fällas först från och med den 7 september 2020. Se villkor 2 nedan.

Länsstyrelsen påminner om att björn enligt 9 § jaktförordningen får jagas bara under tiden fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

2. Var och hur många djur får fällas?

Länet delas in i tre zoner. Ingen jakt tillåts i fjällområdet, dvs. området mellan odlingsgränsen och gränsen mot Norge. I det Västra jaktområdet ingår de delarna av kommunerna Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Dorotea som ligger nedanför odlingsgränsen. I det Östra jaktområdet ingår länets övriga kommuner. Björn får jagas inom jaktområdena, med undantag för de områden där jakt efter björn inte är tillåten enligt andra bestämmelser.

Jakten omfattar högst 5 björnar i Västra jaktområdet och högst 20 björnar i Östra jaktområdet.

Sammanlagt får i de båda jaktområdena högst 13 björnar fällas under tiden från och med 21 augusti 2020 till och med 6 september 2020.

3. Vilka djur får fällas?

Samtliga björnar med undantag för björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder).

4. Jaktmedel m.m.

Åtlar

Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av åtel. Hur åteljakt får genomföras regleras i detalj i Bilaga 2 till detta beslut.

Åtel ska anmälas av åtelansvarig till Länsstyrelsen. Anmälan ska göras skriftligt med vanlig post (Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå) eller e-post (vasterbotten@lansstyrelsen.se). Anmälan ska ha kommit in till Länsstyrelsen i god tid innan åtling ska påbörjas på platsen.

Anmälan ska innehålla

1. Namn, adress och telefonnummer av åtelansvarig;
2. Uppgift om i vilken kommun åteln ska anläggas;
3. Åtelplatsens exakta koordinater;
4. Information om när åtling ska påbörjas vid platsen.

Hundar

Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas samtidigt.

Halvautomatiska vapen

Magasinkapaciteten för halvautomatiska vapen får vara upp till fem patroner under licensjakt efter björn 2020.

5. Vilka får utföra jakten?

Person som har jakträtt i områden som omfattas av detta beslut har rätt att delta i jakt efter björn på det jaktområde där han/hon har jakträtt, under förutsättning att jakträtten omfattar jakt efter björn. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare utsetts på förhand vid varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.

6. Björnjägarens ansvar

Var och en som jagar björn ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där björnjakt bedrivs. Den som fäller en björn sedan jakten avlysts kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad.

7. Jaktledarens ansvar

I 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:3) om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn specificeras jaktledarens ansvarsområden rörande björnjakten.

Jaktledaren svarar för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten följs.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där licensjakt bedrivs.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (17 § andra stycket jaktförordningen). Hund som används vid eftersök av påskjuten björn bör vara särskilt tränad i att spåra björn.

Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar och gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och att ha löst jaktkort (viltvårdsavgift).

Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om att han/hon bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han/hon årligen före jakten bör ha förvissat sig om att vapnet

är inskjutet och att han/hon har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter björn.

Jaktledaren ska informera varje jakttagare om riskerna med skadskjutning av björn, uppmana jakttagarna att endast skjuta med stöd och att endast skjuta rena sidoskott mot stillastående björnar.

Jaktledaren ska informera skytten om dennes ansvar att rapportera fälld björn till Länsstyrelsen utan dröjsmål och *senast klockan 21* samma dag då djuret fällts.

8. Anmälan av fälld eller påskjuten björn

Fälld björn ska anmälas av skytten till Länsstyrelsen *utan dröjsmål och senast klockan 21* samma dag då djuret fällts. Anmälan av påskjuten björn ska göras av skytten till Länsstyrelsen *snarast*. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: *Skott har avlossats mot en björn med avsikt att fälla denna men det har inte konstaterats att björnen har träffats av kulan.*

Anmälan ska ske till telefon 010-225 41 15. Vid anmälan ska följande anges:

1. Namn, adress och telefonnummer till skytten;
2. Namn, adress och telefonnummer till ansvarig jaktledare;
3. När björnen fällts eller påskjutits (datum och klockslag);
4. Var björnen fällts (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000);
5. Djurets kön och ålder, om det är möjligt att fastställa;
6. Vilket jaktsätt som användes.

I samband med anmälan om fällt djur informerar Länsstyrelsen om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsman kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen.

9. Platsundersökning och eftersök av påskjuten björn

Den som påskjutit björn ansvarar tillsammans med jaktledaren för att platsundersökning genomförs för att undersöka om björnen är skadad eller inte.

Den som påskjutit björn ansvarar tillsammans med jaktledaren för att eftersök genomförs om inte platsundersökningen eller andra omständigheter visat på att den påskjutna björnen är oskadad. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:3) ska eftersök genomföras tills dess:

1. djuret påträffats dött,
2. djuret påträffats skadat och avlivats,
3. kulan från det avlossade skottet anträffas på en plats som utesluter att björnen skadats, eller
4. djuret inte kan anträffas.

Jaktledaren ska till Länsstyrelsens besiktningsman redovisa hur platsundersökning eller eftersök genomförts. Jaktledaren ska uppvisa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningsman och tillsammans med besiktningsmannen och den som påskjutit björnen genomföra en fältkontroll och följa upp vad

som skett efter skott. Jaktledaren ska tillsammans med besiktningsmannen dokumentera platsundersökning och eftersök på blankett R3 *Påskjutet rovdjur – platsundersökning och eftersök*.¹

10. Besiktning av fälld björn

Länsstyrelsens besiktningsmän besiktar samtliga fällda djur. Besiktningsmannen fyller tillsammans med skytten i blankett B1-B2 *Registrering och besiktning av fälld björn*.

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningsman. Länsstyrelsen rekommenderar, för att underlätta besiktningsmannens arbete, att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.

Från alla fällda björnar tar besiktningsmannen följande prover som tillfaller staten: 1) två tänder (första premolaren, liten kindtand), 2) könsdelar, 3) två hårprover, 4) hudprov, 5) muskelprov, 6) prov av lunga, 7) leverprov, 8) prov av ändtarm med träck, 9) separat avföringsprov, 10) blodprov samt 11) i förekommande fall den största spenen från björnhonor. Proverna sänds, genom besiktningsmannens försorg, till Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

Skinnet efter björn som fällts vid licensjakt märks med mikrochip av länsstyrelsens besiktningsman vid besiktningen, varvid blankett B1-B2 *Registrering och besiktning av fälld björn* används. Kraniet ska märkas inom sex månader av kraniets ägare med mikrochip och enligt instruktioner som överlämnas vid besiktningen. Ägaren till kraniet är ansvarig för att märkning sker. Märkningen är ett bevis på att djuret fällts lagligt. Björn alternativt delar av björn som inte märks enligt bestämmelserna tillfaller staten.

Om besiktningsmannen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. Om skytten på besiktningsmannens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa det fällda djurets kropp eller att lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten.

Sändare eller annan teknisk utrustning som finns på björnar tillvaratas av besiktningsmannen.

Ytterligare upplysningar

Aktuell information om återstående tilldelning

Länsstyrelsen tillhandahåller en telefonsvarare med aktuell information om hur många djur som fällts och vad som återstår av tilldelningen. Denna telefonsvarare nås via telefonnummer 010-225 41 15. Informationen uppdateras minst en gång per dygn.

---

¹ Blanketter kan laddas ner från SVA:s webbplats:
<https://www.sva.se/vilda-djur/rovdjur/registering-remisser-doda-rovdjur/>

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det totala antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats inom länet eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via telefonsvararen.

Avräkning

Länsstyrelsen beslutar huruvida en påskjuten björn ska avräknas från kvoten eller ej. Påskjuten björn avräknas såvida inte kulan från det avlossade skottet anträffas på en plats som utesluter att björnen skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att björnen inte skadats.

Fälls djur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt är tillåten efter björn, så avräknas dessa djur inte licenstilldelningen. Björnar som fälls under älgjakten avräknas dock licenstilldelningen.

Jakträttshavarens rätt till delar av björnen

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter har rapporterats, att samtliga prover har insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Jakträttshavaren får överlåta en fälld björn till annan person.

Om jakträttshavaren inte vill behålla björnen enligt ovan ska jakträttshavaren i sådana fall meddela polisen var björnen lämnats.

Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskin, björnkött eller andra delar av björn samt kommersiell förevisning av björn är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.

För handel med björnar skjutna i enlighet med detta beslut måste björnens ägare ansöka om Jordbruksverkets CITES-intyg. Björnens ägare kan efter att ha emottagit intyget sälja hela eller delar av björnen vid ett tillfälle och till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg. Om den nye ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida.²

Beträffande slakt- och köttshantering hänvisas till Livsmedelsverket och deras hemsida³, där det finns information om köttshantering, viltslakterier m.m.

² www.jordbruksverket.se

³ www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/produktion-av-livsmedel/jakt/

Jakt efter björn på statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelsen kommer inte att upplåta jakt efter björn på statens mark ovan odlingsgränsen under höstens licensjakt.

Hantering av personuppgifter

När åtlar för björnjakt anmäls, när fällda eller påskjutna björnar rapporteras in och när fällda djur besiktigas samlar Länsstyrelsen in personuppgifter. Information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Annan tillämplig lagstiftning

Länsstyrelsen påminner om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och om vad som sägs i 31 § samma lag om användning av motordrivna fortskaffningsmedel.

Länsstyrelsen hänvisar också till de inskränkningar som görs i 9 § jaktförordningen gällande jakttiden och till vad som sägs i bilaga 5 samma förordning om förbjudna medel och metoder för fångst och dödande.

I 11 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt finns regler avseende godkända kulgevär.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattningsmedel med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, finns bestämmelser som är relevanta bl.a. för användning av delar och produkter från djur vid åtling.

Vid användning av automatiska kameror, t.ex. i samband med åteljakt på björn, behöver tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) kring insamling (här genom foto-grafering) och hantering av personuppgifter beaktas.

Länsstyrelsen påminner också om att drönare enligt 31 § jaktlagen inte får användas vid licensjakt efter björn.

Rekommendationer

För att undvika skadeskjutningar av björn rekommenderar Länsstyrelsen att jägare som avser att delta i björnjakt övningskjuter på björnfigur samt avlägger "Björnpasset" eller motsvarande.

I enlighet med 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) rekommenderar Länsstyrelsen att inte fälla ensamma årsungar av björn.

I enlighet med 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) rekommenderar länsstyrelsen att hundarna inte byts under jakt på en och samma björn och under en och samma dag. Länsstyrelsen rekommenderar även att hund som används vid jakten inte har ett arbetssätt som syftar

till att hålla björnen i rörelse kontinuerligt. Skälet till detta är att björnar inte är uthålliga för stress under längre tid och bl.a. kan bli överhettade. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Björnskyttar ombeds att i förekommande fall tillsammans med besiktningsmannen fylla i det frågeformulär gällande björnjakt som tillhandahålls av SVA och Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Länsstyrelsens motiv för beslutet

Skäl för licensjakt

Enligt svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurs påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Regeringen skriver vidare att björnstammen i Sverige under lång tid har ökat utan att skadefrekvensen har ökat i motsvarande grad. Regeringen menar vidare att björnstammen har gynnsam bevarandestatus och att den normala jaktformen därför bör vara licensjakt.

Även om den svenska björnstammen bedöms ha minskat från cirka 3 300 till cirka 2 900 björnar på senare år så är populationen relativt stor. P.g.a. populationsminskningen har arten år 2015 dock återigen tagits upp i den svenska rödlistan och björnen har av Artdatabanken även i rödlistan 2020 bedömts som nära hotad. Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket nya referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Referensvärdet för minsta populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för björn i Sverige sattes till 1 400 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag.⁴

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv ekosystembaserad förvaltning av denna art, så att hänsyn kan tas till bl.a. vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för björn bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan tillsammans

---

⁴ Jämför Naturvårdsverkets ärenden NV-02653-18 och NV-03088-19

med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och björn. När inventeringar visar att stammen ligger över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå⁵. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations.

Högsta förvaltningsdomstolen⁶ har funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsreglerna i artikel 16.1 e i Art- och habitatdirektivet. Baserat på detta har Förvaltningsrätten i Luleå⁷ funnit att det är möjligt att besluta om licensjakt, i det citerade målet på lodjur, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. I ovan nämnda beslut har Högsta förvaltningsdomstolen anfört att det vid bl.a. jaktbeslut måste tas hänsyn, förutom till artskyddet, även till andra intressen. Enligt artikel 2.3 i art- och habitatdirektivet är sådana intressen ekonomiska, sociala och kulturella behov samt regionala och sociala särdrag.

Juridiska förutsättningar för licensjakt efter björn

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat björnar. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 c § jaktförordningen regleras förutsättningarna för licensjakt efter stora rovdjur: om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde får beslut om jakt meddelas. Jakten måste också vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen motsvarar Art- och habitatdirektivets artikel 16.1.e. Artikelens stadgar att om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte

⁵ Linell m.fl. 2008. Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).

⁶ Dom i mål 2406-2408-16 och 2628-2630-16, meddelad den 30 december 2016

⁷ Dom i mål 2703-16, meddelad den 9 februari 2017

försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om undantag från fredning meddelas. Ytterligare förutsättningar är att undantaget tillåts under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning. Undantaget får enbart röra vissa exemplar av arten i en begränsad mängd, som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Enligt 23 d § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn. Enligt 24 a § i samma förordning får Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde, under förutsättning att antalet föringringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger den fastställda miniminivån.

Naturvårdsverket har överlämnat rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i Norra och i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet för perioden 16 april 2020 till och med 30 november 2022. Naturvårdsverket har betonat i sitt delegeringsbeslut att länsstyrelserna måste bedöma om ett beslut om jakt uppfyller de förutsättningar för licensjakt som anges i 23 c § jaktförordningen.

Enligt Kammarrätten i Stockholm⁸ är det nödvändigt att det i beslut om undantag från bestämmelserna i artikel 16.1 i Art- och habitatdirektivet anges ett syfte när insamling av djur ska ske, i det här fallet genom licensjakt. Syftet ska vara acceptabelt och undantaget ska vara ändamålsenligt och proportionerligt.

I ett förhandsavgörande rörande vargjakt i Finland⁹ har EU-domstolen besvarat vissa frågor rörande tolkningen av art- och habitatdirektivet. Bland annat fann domstolen att det är möjligt att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga IV till nämnda direktiv i en begränsad mängd om den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att syftet med jakten kan uppnås med sådan jakt.

Förvaltningens vetenskapliga bakgrund

I den nationella strategin för svensk viltförvaltning¹⁰ konstaterar Naturvårdsverket att förvaltningen ska vara adaptiv och ekosystembaserad och bygga på en kunskapsbas som ger en så korrekt bild av verkligheten som möjligt. Viltförvaltningen ska använda den bästa tillgängliga naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga kunskapen som grund för beslut.

Bevarande och förvaltning av de stora rovdjuren i Sverige baseras på en omfattande kunskapsbas, som under lång tid har byggts upp av en lång rad naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga forskningsprojekt. De stora rovdjuren har fått speciellt mycket uppmärksamhet i sammanhanget och en

⁸ Dom i mål nr 3273-13, meddelad den 14 november 2014

⁹ Dom i mål C-674/17, meddelad den 10 oktober 2019

¹⁰ Naturvårdsverket 2015. Strategi för svenska viltförvaltning.

strukturerat insamling av kunskap kring dessa arter har påbörjats redan under 1960-talet.¹¹

I Skandinavien bedrivs forskning kring björn i både Sverige och Norge. Skandinaviska björnforskningsprojektet¹² startade 1984 och har sitt huvudsakliga studieområde kring Tackåsen, där projektets fältstation ligger, i gränstrakterna mellan Jämtland, Dalarna och Gävleborg. Projektets mest centrala forskare är placerade vid olika norska universitet samt på NINA och Rovdata i Norge, och projektledaren är även associerad med SLU i Sverige. Svenska och norska björnforskare samverkar även med vargforskningen samt med humanmedicinsk forskning. På projektets webbplats listas för närvarande 680 olika publikationer.

Länsstyrelsen tar löpande del av nya forskningsresultat och inkorporerar dessa i rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen samverkar även aktivt med Umeå universitet och SLU i Umeå i flera frågor rörande viltförvaltningen. Björnforskningen har också levererat en rapport där rekommendationer ges angående en lämplig nivå på jaktuttaget, beroende på målsättningen för björmpopulationens utveckling¹³.

Vilka vetenskapliga arbeten och resultat som Länsstyrelsen använder för att underbygga beslutet om licensjakt efter björn framgår av texten. Mångfalden av fotnoter hänvisar till källorna som används.

Licensjaktens syften

Förvaltning av rovdjur är en mångfacetterad verksamhet. I renkötselområdet upptas en stor del av verksamheten av rennäringens problem med rovdjur. Det finns en rad olika åtgärder som kan tillämpas för att minska rovdjursproblemet. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga för detta vid olika tillfällen. På en småskalig nivå är skydds jakt och ibland andra åtgärder än jakt möjliga att tillämpa. På en storskalig nivå är licensjakten den lämpligaste åtgärden.

Förutom rennäringen påverkas även tamdjurshållningen, biodlingen, älgjakten och allmänhetens psykosociala miljö av björnens närvaro.

Övergripande syften med licensjakt efter björn är att bidra till att nå riksdagens målsättning om maximalt 10 procents förluster inom rennäringen på grund av rovdjurspredation, att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för befolkningen i Västerbotten, att minska risker för hälsa och säkerhet hos de som bor och verkar i björntäta områden, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst samt att bidra till att rovdjuret och rovdjursförvaltningen upplevs som legitima av befolkningen i länet och i landet.

---

¹¹ T.ex. Haglund, B. 1964. Björn och lo. - P.A. Norstedt och söners förlag.

¹² Webbplats: <http://bearproject.info/>

¹³ Bischof, R. & Swenson, J.E. 2009. Preliminary predictions on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. – Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project

Mer specifika syften med licensjakten är att hålla björnstammen på en lämplig nivå inför de kommande besluten om eventuella nya målsättningar för björnstammens storlek, utbredning och dynamik (som nödvändiggörs av ny miniminivå och större konstaterad populationsstorlek i länet), att nå länets målsättningar för problembildens omfattning inom renskötseln, dvs. maximalt 10 procent förluster på grund av rovdjurspredation inom länets samebyar, samt att bidra till att björnen betraktas som resurs snarare än skadedjur av länets befolkning. Licensjakten bidrar även till att uppfylla specifika målsättningar för rovdjurens socioekonomiska påverkan i Västerbotten (att fler djur fälls vid licensjakt än vid skydds jakt), i enlighet med Viltförvaltningsdelegationens beslut (dnr. 511-7163-2018).

Licensjakt, det vill säga en populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt, är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av lodjur och björn i Sverige och i Västerbottens län.

Den bärande tanken med rovdjursförvaltningen i renskötselområdet är att skadorna för renskötseln ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån. Detta ska ske på ett sätt som har så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Ett led i denna strävan är Länsstyrelsens fastställande av förvaltningsmål och förvaltningsintervall för björnstammen. Licensjakt kan användas för att reglera björnarnas antal, utbredning, täthet och tillväxt som ett långsiktigt förebyggande verktyg för att nå de uppsatta förvaltningsmålen.

Att rovdjuren förorsakar allvarlig skada inom rennäringsen har visats i olika sammanhang¹⁴. Inom ramen av ett regeringsuppdrag har Sametinget och Naturvårdsverket sammanställt förlustsiffror och bedömt olika rovdjursarter påverkan på rennäringsen¹⁵. Kunskapen om rovdjursskador inom rennäringsen har legat till grund för regeringens förslag om en toleransnivå på 10 procent som även beslutats av riksdagen.

Licensjakten är ändamålsenlig

Ett övergripande syfte med jakten är att minska björnarnas socioekonomiska och psykosociala påverkan på rennäringsen. Denna påverkan består av två delar – den skada som björnarna gör genom att äta renar och att skingra hjordar, och den oro som björnarna sprider bland renskötarna genom sin närvaro och den risk för angrepp på renar som detta medför¹⁶. Båda dessa delar kan åtgärdas genom att man hindrar björnarna från att komma åt renarna. Under kort tid och i små områden kan detta göras med förebyggande

¹⁴ T.ex. Hobbs m.fl. 2012. Native predators reduce harvest of reindeer by Sami pastoralists. - Ecological Applications 22:1640–1654.

¹⁵ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringsen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁶ Jämför redogörelsen för vargens påverkan på rennäringsen: Naturvårdsverket 2015. Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige. – Skrivelse regeringsuppdrag att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm), NV-02945-15.

åtgärder som t.ex. stängsling, bevakning, utfodring eller flytt av renhjordar med mera. Sådana insatser är dock inte möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller en hel björnpopulation och på lång sikt. Att genomföra sådana åtgärder på denna skala är alltför resurskrävande och skulle kunna påverka den traditionella renskötseln negativt samt riskera att ha en negativ miljöpåverkan.

Man kan även hindra björnarna från att komma åt renar genom att avlägsna individerna. Detta kan göras genom att flytta björnarna eller genom att avliva dem. Att flytta vilda rovdjur är en åtgärd som är tveksam ur djuretiskt perspektiv eftersom fångst, hantering, transport och utsättning påverkar djuren kraftigt och ökar deras mortalitet¹⁷. Dessutom är det svårt att hitta områden där befolkningen accepterar utsättning av rovdjur och speciellt av sådana individer som tidigare har ställt till med problem.

Att avliva björnar kan göras främst genom skydds jakt eller licensjakt. Jaktförordningens 28 § är svår att använda inom rennäringen, eftersom angrepp av rovdjur på renar sällan observeras av personer som är beväpnade. Skydds jakt på skadegörande individer är en administrativt omfattande åtgärd, den är vanligtvis händelsestyrd (dvs. inte planerad i förväg), den är oftast kostsam, den kan vara kontroversiell, och den har en effekt bara på kort sikt och inom ett begränsat område. Dessutom exkluderar skydds jakten oftast den icke renskötande lokalbefolkningen och minskar dess möjligheter till att nyttja björnarna som resurs, då djuren som fålls vid skydds jakt vanligtvis har tillfallit staten.

Licensjakt däremot är en väl grundad och planerad förvaltningsinsats och en inkluderande företeelse där rennäring och lokalbefolkning kan samverka till ömsesidig nytta, där björnarna kan vara en uppskattad resurs istället för skadedjur, och där den socioekonomiska och psykosociala påverkan både på rennäringen och på andra delar av befolkningen minskar samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för björnarna men också för rovdjursförvaltningen att öka.

Allvarlig skada

Länsstyrelsen arbetar intensivt med förvaltningsverktyget samt toleransnivån för renskötseln. Förvaltningsverktyget är en strukturerad samrådsprocess som bygger på att länsstyrelser och samebyar i samråd och utifrån ett adaptivt förhållningssätt fastställer hur man lokalt kan upprätthålla en hållbar renskötsel och bidra till en gynnsam bevarandestatus för rovdjuret. Förvaltningsverktyget används som ett redskap i den regelbundna dialogen mellan länsstyrelse och sameby inom ramen för förvaltning av rovdjur och här nedan beskrivs hur Länsstyrelsen arbetar med verktyget.

---

¹⁷ Jämför erfarenheterna från flytt av varg i Sverige och från flytt av problembjörnar i USA.

På nationell nivå har björnens predation på ren uppskattats totalt till mellan 3 500 och 7 500 dödade renar per år¹⁸. Enligt en undersökning som har genomförts i två skogssamebyar i Norrbotten dödar varje björn som befinner sig i renarnas kalvningsland i genomsnitt 11 renkalvar per år.¹⁹

Enligt Sametingets och Naturvårdsverkets sammanställningar ligger många samebyar på förlustsiffror långt över 10 procent, men skillnaderna mellan samebyarna kan vara stora. Att ta fram konkreta siffror för varje sameby har visat sig vara ganska komplicerat, i och med att väder och vind styr hur bra samlingen av renar fungerar och därmed hur tillförlitliga inräknade siffror är. Det finns idag ingen enkel metod för att mäta predationstakten på små renkalvar mellan födseln och kalvmärkningen och det har visat sig vara svårt att införa metoder för bokföring av renarnas kön vid slakt.

Sammantaget gör detta att Länsstyrelsen idag inte har bra och kvantitativa siffror på vilka skador björnarna förorsakar inom varje sameby i länet. Inom ramen för toleransnivåarbetet har Sametinget, i samverkan med bl.a. Naturvårdsverket och länsstyrelserna, sjuvänt en bättre och webbaserad funktion för dokumentation och beräkning av skadebilden. I Västerbotten har hittills två samebyar använt den nya funktionen för att beräkna rovdjursskadorna. Under de tre säsongerna 2015/2016 till 2017/2018 låg förlusterna i dessa samebyar på 16, 25 och 29 procent respektive 7, 30 och 47 procent av renhjordens. Här ingår förlusterna orsakade av samtliga rovdjur, inte bara björnarna. Motsvarande siffror för säsong 2018/2019 finn inte tillgängliga än.

Även utan redovisade förlustsiffror har regelbundna möten inom ramen av arbetet med förvaltningsverktyget mellan Länsstyrelsen och samebyarna fört med sig en omfattande kvalitativ kunskap om vilka problem björnar förorsakar, med avseende både på företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala effekter och på frågor rörande den upplevda legitimiteten av rovdjursförvaltningen. Detta för med sig att Länsstyrelsen kan bedöma problembildens omfattning på ett relativt tillförlitligt sätt, även om skadebilden inte exakt kan beskrivas i termer av antal döda renar eller kronor och ören. En uppföljning av problembilden görs vid olika möten mellan Länsstyrelsen och varje enskild sameby.

Förutom att åtgärda företagsekonomiska effekter av björnpredation är ett ytterligare syfte med licensjakten att minska den negativa socioekonomiska och psykosociala påverkan som rovdjuren kan ha inom rennäringen. Utifrån ingående diskussioner i ämnet som har genomförts i Västerbottens Viltförvaltningsdelegation konstaterar Länsstyrelsen att licensjakten har en positiv socioekonomisk effekt också utanför rennäringen. Bland Västerbottens 25 beslutade indikatorer för rovdjurens socioekonomiska påverkan i länet är tre

---

¹⁸ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁹ Karlsson m.fl. 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

inriktade på att bibehålla och stärka licensjaktens betydelse inom rovdjursförvaltningen.

Björnar är stora och kraftfulla djur och de kan potentiellt vara farliga för människor. Björnangrepp på människor förekommer i Sverige, och så är också fallet i Västerbotten, där senaste björnangreppet med personskador inträffade hösten 2014. Frekvensen av björnangrepp är mycket låg trots att det finns många björnar och många människor som samtidigt rör sig i Västerbottens natur. Trots detta upplever många människor en så stor olust inför tanken att kunna träffa på björn att detta påverkar deras vardag negativt²⁰. Denna negativa psykosociala påverkan kan lindras med hjälp av licensjakt, som bidrar till att minska antalet djur i de björntätaste områdena. De genomförda spillningsinventeringarna har visat en omfördelning av björnstammen mellan olika delar av länet under senare år, som korrelerar med jaktuttaget.

Skydds jakt inget alternativ

Skydds jakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt. Såvida inte skydds jakterna genomförs i stort antal så har dessa svårt att ha en populationsreglerande effekt. Vid skydds jakt ska problematiska individer avlägsnas snabbt och effektivt. Ofta involveras ett fåtal personer och det kan tillämpas metoder som vid vanlig jakt inte är tillåtna. De fällda djuren har vanligtvis omhändertagits av myndigheterna. Rovdjuren får en karaktär av skadedjur och kostnaderna för samebyn eller andra skadelidande kan bli höga. Jakten får oftast bedrivas på annans jaktområde och med metoder som kan upplevas som osportsliga, vilket kan öka motsättningar mellan ortsbefolkning och samebyn. Ortsbefolkningen rapporterar ofta att man upplever att skydds jakter som genomförs konkurrerar med de egna möjligheterna att bedriva licensjakt och att nyttja en naturresurs som finns i närområdet.

Vid licensjakt har många personer möjlighet att jaga, och det finns ett stort intresse för jakt efter rovdjur i Västerbottens län. Jakten bedrivs med traditionella metoder och har acceptans i stora delar av befolkningen. I viss mån finns det möjlighet att sälja jaktupplevelser till betalande gäster (som med alla annan licensjakt). Skytten får behålla det fällda djuret (när det gäller björn) eller delar av det (när det gäller lo), vilka sedan också kan säljas vidare. Sammantaget gör detta att björnarna betraktas som resurs, attityderna är relativt positiva gentemot arten och det finns en acceptans för artens förekomst och förvaltning bland länets befolkning²¹.

²⁰ Jämför Ericsson m.fl. 2010. Om svenskars rädsla för stora rovdjur, älg och vildsvin. – Rapport 2010:1, SLU.

²¹ Sandström m.fl. 2014. Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. – Rapport 2014:1, Umeå universitet och SLU.

Ingen annan lämplig lösning

Alternativa metoder till jakt diskuteras vid varje beslut om skydds- eller licensjakt efter rovdjur som tas av myndigheterna. Det finns sammanställningar²² för detta och även genomförda tester²³ av olika metoder. I vissa lägen kan alternativa metoder till jakt vara en annan lämplig lösning, men detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. När det gäller renskötseln kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil istället för till fots med mera vara framgångsrika. De flesta metoderna är mycket kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder, vilket försvårar deras tillämpning.

När det gäller stora områden och långa tidsperioder är de flesta alternativa åtgärderna omöjliga att använda. Renarna rör sig i enlighet med sin natur i årstidsbundna vandringar över enorma områden. Väder och vind gör att denna dynamik ser lite olika ut från år till år. Den stora rumsliga skalan gör att byggnadstekniska lösningar får anses vara omöjliga att realisera på sameby- eller länsnivå, det går helt enkelt inte att bygga tillräckligt många anläggningar och dessutom lyckas sätta dem på rätt plats, eftersom vad som är rätt plats kan variera från år till år.

Den långa tidsskalan gör att arbetsintensiva metoder skulle medföra enorma kostnader. En alltför stor påverkan på renarnas naturliga beteende skulle innebära att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär och att renskötselns möjligheter minskar att vara en viktig traditionsbärare i samebarnas samhälle.

Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden, där problembilden kan hanteras på andra sätt än genom licensjakt. I länet som helhet är dock licensjakt den enda metoden som kan användas för att hålla björnstammen på en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet, vilka i sin tur ska bidra till att uppnå de mål som riksdag och regering satt upp rörande toleransnivå med mera. Utan licensjakt ökar björnstammen, vilket ökar behovet av skyddsjakt, med höga kostnader, minskad acceptans och en möjlig ökning av motsättningar mellan rennäringen och ortsbefolkningen som följd. Också den illegala jakten på björn kan tänkas öka, även om det – i avsaknad av sändarmärkta djur – är svårt att uppskatta dess omfattning i Västerbottens län.

Selektivitet

Licensjakten är mycket selektiv i och med att inte alla djur får fällas, utan honor med ungar och ungar som följer en hona är fredade. Jakt tillåts också

---

²² T.ex. Sametinget & Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

²³ T.ex. Karlsson m.fl. 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

vid åtel. Vid användning av åtel för vakjakt kan ett urval ske bland de björnar som besöker åteln.

Vid årets licensjakt tillämpas en indelning av länet i jaktzoner. I fjällområdet, mellan norska gränsen och odlingsgränsen, får ingen jakt bedrivas, eftersom vårens mycket omfattande skydds jakt på björn redan har tillgodosett rennäringens akuta behov i kalvningslanden. I västra jaktområdet, det vill säga nedre delen av Västerbottens fjällkommuner mellan kommunernas östra gräns och odlingsgränsen, är tilldelningen ganska låg, men även där har ett antal björnar fällts vid skydds jakt i vår. Östra jaktområdet, det vill säga samtliga kommuner i länet utom de fyra fjällkommunerna, har en relativt hög tilldelning, eftersom endast några enstaka björnar har fällts i området på våren. Jaktområdena är relativt stora, men resultaten från tidigare års licensjakter visar att det fälls flest björnar i de områden där det finns flest djur. På så sätt kan den eftersträvade utjämningen av björntätheten åstadkommas utan en mer detaljerad zonindelning.

I årets beslut begränsas antalet björnar som får fällas innan älgjakten startar, så att en viss tilldelning finns kvar under älgjakten. Älgjägare är aktiva i princip i hela länet och björnjakten kan därmed få en större geografisk spridning, vilket bland annat medför att det är enklare att bedriva jakt på specifika björnindivider som upplevs som problematiska av lokalbefolkningen.

Jakten får dessutom endast bedrivas under en begränsad tidsperiod. Sammanlagt menar Länsstyrelsen att jakten därmed når den graden av selektivitet som är nödvändig.

Strikt kontrollerade former

Beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar och beslutet har förenats med en lång rad villkor. Jägarna ska hålla sig informerade om återstående tilldelning och anmäla fällda och påskjutna björnar till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen besiktigar de fällda djuren och kan besöka skottplatser. Tillsyn genomförs vid åtlarna som anläggs för att jaga björn och åteljägarna behöver lämna in en dokumentation av sin verksamhet. En omfattande uppsättning prover samlas in från de fällda djuren och lämnas in till Statens veterinärmedicinska anstalt, där undersökning sker och där åldersbestämning genomförs. Det görs även DNA-analyser av insamlade prover och de fällda björnarnas identitet jämförs med resultat från spillningsinventeringarna. Länsstyrelsen menar att dessa åtgärder säkerställer att jakten sker under strikt kontrollerade former.

Begränsad omfattning

Länsstyrelsen känner inte till att EU-kommissionen skulle ha yttrat sig i detalj angående licensjakt efter björn. Däremot har Kommissionen år 2002 uttalat sig över det antal lodjur som skulle kunna jagas i Lettland med stöd av artikel 16.1. e i Art- och habitatdirektivet under en jaktsäsong. Av en population om 600–650 individer före jakt ansåg kommissionen att ett uttag av 50 individer, motsvarande 7,7–8,3 procent av populationen, utgör en tillräckligt begränsad mängd och därmed är i överensstämmelse med direktivet.

Detta under förutsättning att staten har antagit en förvaltningsplan för arten som har beaktats inför jakten samt att jakten inte försvårar upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen för arten.

Licensjakt efter björn bedöms både i den nationella och i den regionala förvaltningsplanen för arten som lämplig åtgärd som är en effektiv och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den genomförs i begränsad omfattning.

Under våren 2020 gjorde väderförhållandena, med mycket snö i renarnas traditionella kalvningsområden i fjällen, att många renar började kalva i de fjällnära skogarna istället. När björnarna vaknade i dessa områden blev det sedan omfattande problem, med en lång rad skyddsjakter som följde. Under perioden april-maj 2020 avlivades totalt 43 björnar i Västerbotten, en markant men tillfällig ökning från genomsnittet på 11 vid skyddsjakt fällda björnar per år under senare tid.

Ett licensjaksuttag av 25 björnar ur en population som efter senaste björnspillningsinventeringen under hösten 2019 preliminärt beräknas uppgå till cirka 485 individer motsvarar cirka 5 procent av djuren. Tillsammans med den hittills genomförda skyddsjakten på 43 djur, och ytterligare några björnar som förväntas dö på grund av mänsklig påverkan, utgör det totala uttaget cirka 15 procent av den beräknade stammen.

Därmed ligger uttaget ganska långt över den omfattning som EU-kommissionen tidigare har godkänt när det gäller lodjur i Lettland. Årets licensjakt ska emellertid bidra till att minska Västerbottens ökade björnstim något, vilket kräver ett uttag som är större än 13 procent.²⁴

Länsstyrelsen har beslutat att detta beslut om licensjakt efter björn kan ändras innan jaktstart om det framkommer ny information av vikt för beskattningen av arten i länet. På detta sätt är det möjligt att revidera beslutet om de slutliga populationsberäkningarna efter spillningsinsamlingen 2019 skulle visa en populationsstorlek som ligger avsevärt över eller under den preliminärt beräknade stammen på 485 djur.

Lämplig jakt med hänsyn till nuvarande björnstim

Med hjälp av tre i Västerbotten genomförda spillningsinventeringar har björnstammens storlek beräknats för åren 2004, 2009 och 2014. Björnstimmen ökade mellan 2004 och 2009, men var stabil mellan 2009 och 2014. Ökningen i björnstimmen skedde under en period när den kända dödligheten uppgick i genomsnitt till 5,8 procent av det totala antalet björnar per år. Under perioden då björnstimmen hölls på samma nivå utgjorde dödligheten 7,8 procent av det totala antalet björnar per år.

Under perioden 2014–2019 hölls den kända dödligheten på 10,3 procent per år i genomsnitt, i syfte att minska björnstimmen något från 2014 års nivå. Preliminära resultat från spillningsinventeringen som genomfördes hösten

---

²⁴ Jämför Bischof, R. & Swenson, J.E. 2009. Preliminary predictions on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. – Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project

2019 visar dock att björnstammen i Västerbotten istället verkar ha ökat. Denna ökning tillskrivs både en högre reproduktionstakt i Västerbotten än den som hade beräknats utifrån de tidigare spillningsinventeringarna, och en invandring av björnar från Jämtland och Västernorrland, efter en ökning av björnstammen i dessa län.

Den 9 april 2020 fastställde Naturvårdsverket nya regionala och länsvisa miniminivåer för björn för perioden 2020–2025 (dnr. NV-01525-18). För Västerbottens del blev miniminivån 16 föryngringar, motsvarande 160 björnar. Nyligen har Naturhistoriska riksmuseet rapporterat antalet björnindivider som upptäckts i proverna från 2019 års spillningsinventering i länet. Ännu har ingen slutgiltig beräkning av den totala populationsstorleken gjorts, men enligt erfarenheter från de tidigare spillningsinventeringarna utgår Länsstyrelsen ifrån att det hösten 2019 har funnits omkring 485 björnar i Västerbotten.

Denna siffra ligger ganska långt över länets förvaltningsmål på 350 björnar, men syftet med årets licensjakt är inte att minska populationen ner till denna nivå. Först måste Länsstyrelsen med sin Viltförvaltningsdelegation ta ställning till vilka åtgärder den genomförda ökningen av miniminivån från 110 till 160 björnar och den observerade populationsökningen föranleder. I avvaktan på dessa diskussioner och eventuella nya beslut är syftet med licensjakten att bromsa en ytterligare tillväxt av stammen och att åstadkomma en minskning av populationen i de björntätaste områdena i länet.

Länsstyrelsen bedömer att den totala kända dödligheten bland björnarna i länet bör uppgå till cirka 73 björnar under år 2020, eftersom björnstammen ska minskas något. Dessa 73 björnar utgör cirka 15 procent av den totala populationen, vilket ligger något högre än de 12,7 procent som enligt Björnforskningsprojektet leder till nolltillväxt i populationen.

Fyrtiotre björnar har redan fällts under vårens skyddsjakter. Länsstyrelsen bedömer därför att ett uttag av 25 björnar under licensjakten är lämpligt, samtidigt som detta lämnar utrymme för att ytterligare björnar dör i länet. Under perioden 2009–2019 dog i genomsnitt per år 1,3 björnar i trafiken och 2,2 björnar i andra sammanhang.

Länsstyrelsen bedömer att björnstammen med detta uttag inte riskerar att hamna under miniminivån för länet (160 björnar), utan att uttaget bidrar till att balansera och i delar minska stammen fram till kommande beslut om nya målsättningar för björnen i Västerbotten.

Länsstyrelsen bedömer vidare att det är lämpligt att bedriva licensjakt i två olika jaktområden och att ingen ytterligare jakt behöver genomföras i fjällområdet ovanför odlingsgränsen, där det bedrevs en omfattande skyddsjakt i våras som har tillgodosett rennäringens behov av en minskad björnstim i kalvningslanden. Möjligheten till jakt i två jaktområden som täcker länet nedanför odlingsgränsen möjliggör för var och en med rätt att jaga björn i dessa områden att nyttja björnstammen som värdefull resurs, samtidigt som de flesta björnarna sannolikt kommer att fällas i mer björntäta områden, vilket bidrar till att björntätheten utjämnas mellan olika delar av länet.

Björnförvaltningen i Västerbotten är välstrukturerad och har bra kunskap om björnarnas antal och utbredning i länet efter fyra genomförda spillningsinventeringar. Björnjakten i Sverige under perioden 1943–2013 har nyligen utvärderats av Skandinaviska Björnprojektet med avseende på målsättningar för björnstammen och hur väl förvaltningen uppfyller dessa²⁵. Det konstateras bland annat att Västerbotten är det län som bäst har lyckats med björnförvaltningen under senare år.

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har beräknats till cirka 2900 djur hösten 2017.²⁶ Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas idag till drygt 2000 björnar. Licensjakt efter björn har bedrivits i samtliga län med fast förekomst av arten. Syftet är i samtliga län att nå de långsiktiga förvaltningsmålen som är satta och som bland annat syftar till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Licensjaksbesluten tar i sin tilldelning även hänsyn till de skyddsjakter på björn som genomförs.

Det är idag oklart hur många björnar som kommer att tilldelas under höstens licensjakt i norra rovdjursförvaltningsområdet. Jämtland, Västerbotten och Västernorrland har tillsammans beslutat om licensjakt på 160 björnar, Norrbotten är i färd med att ta ett beslut. Under skyddsjakterna i våras har 141 björnar avlivats i norra förvaltningsområdet.

För år 2019 listas 255 döda björnar för norra området i Rovbase (www.rovbase.se). Enligt beräkningarna består björnstammen av ca 2000 björnar i området. Uttaget på 255 björnar år 2019 motsvarar cirka 13 procent av denna björnstam, där den potentiella tillväxten har uppskattats till 12–13 procent.²⁷ Länsstyrelsen utgår ifrån att den totala dödligheten av björn år 2020 kommer att ligga högre än 2019, på grund av ett ökat uttag i Västerbotten och Jämtland. Uttaget kommer att vara högre än 13 procent och därmed förväntas stammen minska något, men den kommer även fortsättningsvis att ligga långt över norra förvaltningsområdets miniminivå på 900 björnar. Därmed är uttaget i norra rovdjursförvaltningsområdet fortfarande i överensstämmelse med målsättningen att bibehålla björnstammens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde i Sverige.

Det planerade uttaget i Västerbottens län 2020 utgör cirka 15 procent av stammens uppskattade storlek, givet en licensjakt på 25 djur. Uttaget ligger på en nivå som leder till en bromsning av tillväxten och en försiktig minsk-

---

²⁵ Swenson, J. m.fl. 2017. Challenges of managing a European brown bear population; lessons from Sweden, 1943–2013. – *Wildlife Biology* 2017: wlb.00251

²⁶ Kindberg, J. & Swenson, J. 2014. Björnstammens storlek i Sverige 2017. – Rapport 2018-3 från det Skandinaviska björnprojektet.

²⁷ Nilsson, T. 2013. Population viability analyses of the Scandinavian populations of bear (*Ursus arctos*), lynx (*Lynx lynx*) and wolverine (*Gulo gulo*). – Rapport 6549, Naturvårdsverket.

ning av björnstammen i länet, i avvaktan på kommande beslut om eventuella nya målsättningar. Dagens förvaltningsmål (350 björnar) är dubbelt så högt som den nya miniminivån (160 björnar).

Områdesindelning

Resultat från en stor undersökning²⁸ om björnens predation på ren som har genomförts i Norrbottens län visar att björnar kan orsaka avsevärd skada i renarnas kalvningsland. På grund av sådana problem har det fällts ett stort antal björnar i området ovan odlingsgränsen under vårens skyddsjakter i Västerbotten. En ytterligare fokusering på kalvningslanden förefaller därför inte nödvändig, varför området undantas från höstens licensjakt.

Olika instanser har tidigare framfört att tilldelningen under björnjakten bör följa länets indelning i älgförvaltningsområden eller kommunerna. Man har menat att fördelarna med en sådan reglering skulle vara stora, framför allt för Malå sameby, som eftersträvar en minskning av björnstammen inom åretruntmarkerna, men också för att lokala jägare bättre ska kunna nyttja björnjakten.

En av målsättningarna i den regionala förvaltningsplanen för björn i Västerbotten är att de flesta björnarna ska finnas i de centrala delarna av länet, medan björntätheten ska vara mindre i fjällområdet och i kustlandet. Inom varje delområde ska björnarna vara någorlunda jämnt fördelade. För att åstadkomma detta bör jaktuttaget vara störst där björntätheten är högst. En indelning av länet i små jaktområden skulle motverka denna målsättning, eftersom det skulle innebära att en avskjutning av björn också sker där björnarna är få. Resultaten från tidigare års licensjakt med mycket stora jaktområden visar att flest björnar fälls där det finns flest djur. Att tillämpa stora jaktområden gynnar alltså länets målsättningar för björnstammens utbredning.

Västerbotten nedanför odlingsgränsen delas in i två jaktområden. Inom varje område har var och en med rätt att jaga björn möjlighet att nyttja björnstammen som värdefull resurs. Samtidigt kommer de flesta björnarna med stor sannolikhet att fällas i mer björntäta områden, vilket bidrar till att björntätheten utjämnas mellan olika delar av länet.

Tidsmässig indelning

Det har framförts i olika sammanhang att det vore av fördel om björnjakten bedrevs samtidigt som älgjakten, bland annat för att den värdefulla jaktliga resursen som björnstammen utgör då skulle kunna komma tillgodo fler personer än bara de mest intresserade björnjägarna. I Västerbottens viltförvaltningsdelegation har anförts att den sociala kontrollen kring björnjakten skulle öka när denna bedrivs när många älgjägare är ute i skog och mark. Men även nackdelar med en sådan lösning har anförts, bland annat när det

---

²⁸ Karlsson, F. *m.fl.* 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

gäller träning av specialiserade björnhundar och möjliga störningar som specialiserad björnjakt och älgjakt i samma område skulle kunna utgöra för varandra.

Länsstyrelsen testade under fjolårets licensjakt en medelväg, där endast en del av de tilldelade björnarna fick fällas mellan björnjaktstarten och älgjaktstarten. På detta sätt säkerställdes att det fanns en tilldelning av björn kvar under inledningen av älgjakten, samtidigt som specialiserade björnjägare fortfarande hade möjlighet att jaga utan påverkan av älgjakten från björnjaktstarten och cirka två veckor framåt.

Länsstyrelsen menar att försöket har fallit ut väl, men anser att det behövs ytterligare något eller några år för att fullt ut kunna bedöma vilka effekter en uppdelad björnjakt har. Därför upprepas samma upplägg som 2019. Cirka hälften av björnjaktkvoten tilldelas under tiden mellan björnjaktstart och älgjaktstart, medan resterande del av kvoten får fällas efter älgjaktstarten, i syfte att ge utrymme för både en specialiserad björnjakt och en björnjakt i samband med älgjakten.

Åteljakt

I och med detta beslut tillåts åteljakt på björn för elfte året i rad i Västerbottens län. Villkoren för åteljakten följer Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:7 i sin konsoliderade form) samt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

För att fortsätta kunskapsinsamlingen kring åteljakten i syfte att belysa möjliga långsiktiga effekter av denna jaktform har Naturvårdsverket föreskrivit om att en dokumentation av genomförda åteljakter ska lämnas från länsstyrelserna till den centrala myndigheten. Därför behöver Länsstyrelsen i sin tur få in dokumentation från de åtelansvariga, vilken efterfrågas i bilaga 3. Även om det nu har genomförts en utvärdering av åteljakten²⁹ som bedrevs under perioden 2014–2019 så hade dataunderlaget sina brister och det är angeläget att samla in ytterligare kunskap.

Hundanvändning

Under senare år har det utvecklats jaktmetoder där det används ett flertal drivande hundar vid jakt, framför allt på björn men även på lodjur. Användandet av ”koppel” där ett flertal hundar släpps för att på plats ställa eller driva fram djuret skiljer sig starkt från den i Sverige traditionella hundjakten med en eller maximalt två hundar. En jakt med få hundar är att föredra ur ett etiskt perspektiv. Björnar är inte uthålliga för stress under längre tid och kan bl.a. bli överhettade. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

---

²⁹ Zedrosser m.fl. 2020. Utvärdering av åteljakt i Sverige perioden 2014–2019. – Skandinaviska Björnprojektet, rapport 2020–1.

Halvautomatiska vapen

Regeringen har beslutat om förordning (2018:639) om ändring i jaktförordningen. Syftet med förändringen är en ökad säkerhet för jägarna vid björnjakten. Ändringen möjliggör för Länsstyrelsen att ge dispens för fler patroner i halvautomatiska vapen vid björnjakt.

Med stöd av 15 a § andra stycket jaktförordningen beslutar Länsstyrelsen om undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket jaktförordningen att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner. Med hänvisning till 11 § femte stycket Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt beslutar Länsstyrelsen att magasinkapaciteten får vara upp till fem patroner under licensjakt efter björn 2019.

Förutsättningarna för att kunna medge undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner är enligt 15 e § jaktförordningen att det inte finns någon annan lämplig lösning, att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och att undantaget är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Dessa är desamma som förutsättningarna för att kunna ta beslut om licensjakt efter björn. Länsstyrelsen anser att de därför kan betraktas som uppfyllda i och med att licensjaksbeslutet tas.

Djur som inte får fällas

Enligt detta beslut får björnhona som åtföljs av ungar samt de ungar som följer björnhona (oavsett ungaras ålder) inte fällas. Det rekommenderas också att ensammar årsungar av björn inte fälls.

Dessa bestämmelser följer Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:7) samt skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om att jakten inte ska ske under uppfödningstiden. Enligt 2003 års nationella åtgärdsprogrammet för bevarande av björn i Sverige kan ensammar årsungar av björn klara sig utan sin mor.

Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt finns en stor variation i kroppstorlek hos både årsungar och fjolårsungar, varför det kan vara svårt att skilja dessa ålderskategorier åt i fält. Därmed bedömer myndigheterna att det inte kan ställas ett krav på att jägaren ska kunna skilja dessa åt före skottet.

Provtagning

Från samtliga björnar tas ett antal prover som används för att förbättra kunskapsunderlaget för björnförvaltningen samt för uppföljning av jaktens effekter. Proverna används bland annat i följande syfte: spene används för att bestämma om hona har varit digivande vid jakten; kindtand används till åldersbestämning och för mätning av blykoncentration; könsdelar används till studier om könsmognad och reproduktionshistoria; hårprov används för

födovalsanalys och för mätning av blykoncentration; muskelprov används för genetiska och radiologiska analyser; hudprov används som reservprov bl.a. för genetiska analyser.

Björnprojektet förser björnar med sändare för att kunna följa djuren på ett noggrant sätt och på så vis ta fram detaljerad kunskap om djurens biologi och ekologi. Denna kunskap har visat sig vara värdefull för förvaltningen av arten. Den tekniska utrustningen är dyr att ersätta, varför sändare med mera som finns på björnar som har fällts ska återlämnas till den som har försett djuret med utrustningen.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning

Den av Länsstyrelsen beslutade licensjakten efter björn håller sig inom ramarna för Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn och Naturvårdsverkets delegeringsbeslut, följer intentionerna i den regionala förvaltningen av arten och tar även hänsyn till de nationella målen för björnstammen.

Länsstyrelsen har i detalj redogjort för syftena med licensjakten och bedömer att dessa syften är acceptabla utifrån gällande regelverk. Länsstyrelsen menar att licensjakten är ändamålsenlig och att dess förväntade effekter är proportionerliga till de syften med jakten som har presenterats. Licensjakten förväntas minska björnstammen något och bidra till att målsättningarna för arten i länet nås, vilket i sin tur förväntas föra med sig minskade företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala problem inom rennäringen och andra sektorer av samhället samt en ökad acceptans för rovdjur och rovdjursförvaltningen i länet. Licensjaktbeslutet är i högsta grad kunskapsbaserat och bygger i allt väsentligt på kvalitetssäkrad information.

Länsstyrelsen kan inte se någon annan lämplig lösning, givet de stora rumsliga och tidsmässiga skalorna som en långsiktig och adaptiv björnförvaltning på populationsnivå behöver hantera. Jaktens omfattning är lämplig med hänsyn till stammens storlek och utbredning. Jakten är selektiv och den sker i begränsad omfattning under strängt kontrollerade former. Jaktens effekter på björnstammen följs noga med hjälp av regelbundna spillningsinventeringar.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att förutsättningarna för licensjakt enligt gällande regelverk är uppfyllda och att licensjaktbeslutet inte försvårar upprätthållandet av björnstammens gynnsamma bevarandestatus, varken i länet eller i landet som helhet. Länsstyrelsen bedömer vidare att denna jakt bidrar till att hålla björnstammen inom ramarna för länets förvaltningsmål, samtidigt som den bidrar till att minska björnarnas negativa effekter på rennäringen och andra delar av samhället.

Beslut i detta ärende har tagits av naturvårdsdirektör [REDACTED]. I den slutliga handläggningen av ärendet har i övrigt deltagit [REDACTED] den sistnämnde föredragande.

Beslutet är godkänt i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Naturvårdsdirektör

Rovdjursansvarig

Bilagor:

- Bilaga 1. Hur man överklagar
- Bilaga 2. Villkor för åteljakten
- Bilaga 3. Blankett *Dokumentation av åteljakt på björn 2019*
- Bilaga 4. Lathund för björnskyttar

Kopia (via e-post) till:

Ledamöterna i Västerbottens viltförvaltningsdelegation
Polismyndigheten Region Nord
Samtliga kommuner i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Jordbruksverket
Skandinaviska Björnprojektet
Statens veterinärmedicinska anstalt
Fylkesmannen i Nordland, Norge

Beslutet laddas upp i Naturvårdsverkets databas för jaktbeslut som rör stora rovdjur

Bilaga 1

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGSRÄTTEN

Är du missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan du överklaga det hos Förvaltningsrätten i Luleå, men klagan skall lämnas eller skickas till Länsstyrelsen.

Överklagan ska vara skriftlig och undertecknad.

Var tydlig med att

- Skriva vilket beslut som överklagan gäller. Det gör du enklast genom att ange ärendebeteckningen, dvs. dnr 218-5331-2020.
- Redogöra för varför du menar att Länsstyrelsens beslut är fel och hur du anser att beslutet ska ändras.
- Underteckna brevet, förtydliga namnteckningen, uppge adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud kan istället ombudet underteckna brevet. I så fall bör en fullmakt sändas med.

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt så bör du bifoga dem.

Brevet ska lämnas eller skickas till:

Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

Länsstyrelsen måste ha fått brevet **senast den 21 juli 2020**, annars kan överklagandet inte tas upp.

Bilaga 2

Villkor för åteljakt på björn i Västerbottens län 2020

Följande villkor ska följas av dem som bedriver licensjakt på björn med hjälp av åtel. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Enligt beslutets villkor 4 (se sida 2 av detta beslut) ska åtelansvarig anmäla sin planerade åtel till Länsstyrelsen Västerbotten i god tid innan åtling ska påbörjas på platsen. Länsstyrelsen registerför samtliga åtlar. Åtling får påbörjas först när Länsstyrelsen har registrerat åteln och meddelat detta till åtelansvarig.

Jakt vid åtel får bedrivas under samma jakttid som licensjakt på björn i övrigt genomförs i Västerbottens län. Ingen separat jaktkvot fastställs för åteljakt.

Åteljakt på björn får genomföras i Västra jaktområdet och Östra jaktområdet, med de begränsningar som framgår av beslutets villkor 2 och 5 (se sidor 2 och 3 i detta beslut) samt villkor 5 och 6 a-d här nedan.

1. Jakt efter björn med hjälp av åtel är endast tillåten vid platser som iordningställts i enlighet med villkoren för åteljakt efter björn enligt detta beslut.
2. Jakt är inte tillåten vid platser som iordningställts i syfte att locka till sig annat vilt än björn och som inte följer villkoren för åteljakten enligt detta beslut.
3. Upptag av björnsår med hjälp av hund vid en åtel är inte tillåtet.
4. En person ska vara ansvarig för varje åtel (åtelansvarig).
5. Länsstyrelsen påminner om att åtel bara får anläggas om markägaren har gett tillstånd till detta. På Statens mark ovan odlingsgränsen ska även berört älgjaktlag och berörd sameby ha gett sitt medgivande.
6. Åtelns läge och beskaffenhet.
  - a. Avstånd till närmaste permanent bebodda hus, till fritidshus som har sophämtning, till åtel avsedd för viltskådning och till permanent anlagd och skyltad campingplats ska vara minst 2000 m. Åtelansvarig ska kontakta eventuella andra personer som under perioden 15 juli – 31 oktober 2020 tillfälligt bor inom 2000 m från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten.
  - b. Avstånd till väg eller skogsbilväg ska vara minst 200 m.
  - c. Avstånd till vandringsled ska vara minst 500 m.
  - d. Åteln ska ej vara synlig från väg eller vandringsled.

- e. Som åtelmaterial får användas vilt och slaktrester från vilt från samma eller angränsande kommun, oförädlad vegetabiliskt material eller mindre förädlade vegetabiliska produkter avsedda för utfodring av djur. Rester från tamdjur får inte användas (till tamdjur räknas även ren). Kött från rovdjur får ej användas som åtelmaterial på grund av risk för spridning av parasiter.
  - f. Vid åtling med större vilt får en (1) djurkropp läggas ut. Mängden åtelmaterial av annat slag (inklusive mindre vilt, viltslaktrester etc.) får uppgå till högst 25 kg per vecka.
  - g. Länsstyrelsen påminner om att lockmedel/doftämnen endast får användas om de är syntetiska, om de är tillverkade av växtextrakt eller om de är framställda i Sverige av material från vilda svenska djur.
7. Åtelmaterial får läggas ut från och med den 15 juli 2020 till den dagen då sista tilldelade björnen fälls eller, i det fall inte alla tilldelade björnar fälls, till och med 15 oktober 2020. Senast den 25 oktober 2020 eller tio dagar efter att sista björnen har fällts ska allt åtelmaterial vara bortplockat och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.
8. Dokumentation
- a. Var och en som bedriver åteljakt på björn ska dokumentera och rapportera sin verksamhet.
  - b. Om flera personer bedriver jakt vid samma åtel ska åtelansvarig sammanställa samtliga personers dokumentation.
  - c. Dokumentationen ska följa befintlig rapportmall (Bilaga 3).
  - d. Dokumentationen ska lämnas av åtelansvarig till Länsstyrelsen senast den 15 november 2020.

DOKUMENTATION AV ÅTELJAKT PÅ BJÖRN 2020

Den ifyllda blanketten lämnas till Länsstyrelsen **senast den 15 november 2020**.

Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Åtelansvarig bör behålla en kopia.

ÅTELANSVARIG	Namn	
	Telefonnummer	Epost-adress
ÅTELPLATS	Åtelns ID-nr (står i brevet som du fick av Länsstyrelsen i samband med anmälan av åteln)	
	Är det en tidigare åtelplats? För vad i så fall?	
ÅTLING	När påbörjades åtlingen?	När avslutades åtlingen?
	Vilket åtelmaterial användes och ungefär hur många kg totalt under säsongen?	
OBSERVATIONER	Sågs det spår eller spillning av björn vid åteln? I så fall - hur ofta?	
	Sågs det björn vid åteln? I så fall – hur många och hur ofta?	
	Sågs det andra rovdjur vid åteln? I så fall – vilken art och hur ofta?	
JAKT VID ÅTELN	Hur många personer jagade vid åteln?	
	Sköts det på björn vid åteln?	
KOMMENTARER	Skriv gärna några kommentarer. Mer plats finns på baksidan. Eller bifoga ett separat dokument.	

KOMMENTARER
forts.

Bilaga 4

**Lathund för björnskyttar 2020
Västerbottens län**

Kontrollera före jakten:

- Jaktledare** Vem är jaktledare?
- Jakttid** 21 augusti – 15 oktober
Fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.
- Tilldelning** Endast en del av tilldelningen får fällas innan 2 september. Ta reda på hur många björnar som återstår. Telefon: 010 – 225 41 15
- Hundar** Högst två hundar.
- Åtel** Endast efter anmälan till Länsstyrelsen.
Kolla villkoren i jaktbeslutet.
Spårupptag med hund är ej tillåtet.
- Eftersökshund** Var och hur snabbt kan den vara på plats?
- Ev. fällavgift** Fastställs av jakträttsupplåtaren.
- Efter skott:** Markera skottplatsen i terrängen.
- Anmälan** Till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast kl. 21:00 samma dag – skytt, jaktledare, plats, var och när björnen fälldes, kön och ålder samt jaktsätt.
Påskjuten björn anmäls snarast.
Telefon: 010 – 225 41 15
- Påskjutning** Skytten tillsammans med jaktledaren ansvarar för platsundersökning samt för eventuellt eftersök
- Prover** Tänder, könsdelar, spene, hår-, hud- och muskelprov (tas av besiktningsman)
- Blanketter** Fyll i blanketten *Registrering och besiktning av fälld björn*.
Vid påskjutning använd *Påskjuten björn – platsundersökning och eftersök*.
Vid åteljakt använd *Dokumentation av åteljakt på björn 2020*.
- Besiktning** Björnen ska besiktigas utan dröjsmål.
För att underlätta besiktningsmannens arbete; sätt in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.
- Försäljning** Intyg från Jordbruksverket krävs
- Märkning** Av skinn omgående vid besiktning.
Av kranium inom sex månader.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.